

Basament d'una torre de defensa

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Als horts del darrere de la casa núm. 13 i 14 de la Plaça Major.
Emplaçament	Al darrere de les finques núm. 13 i 14 que es situen a l'oest de la Plaça Major i que tenen la façana posterior mirant al Ter. Aquest element serveix com a contenció de les terres dels horts.
Alçada:	570,9
Coordenades:	
Latitud:	42.09984240522
Longitud:	2.2225646155929
UTM Est (X):	435715
UTM Nord (Y):	4661154

Classificació

Número de fitxa	08237 - 38
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani
Segle	XIV- XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Element que s'utilitza com a basament i contenció de les terres que sostenen els horts del darrere de la Plaça. Presenta les parets amb risc de despeniment de pedres, cobertes de vegetació, els junts amb el morter caigut i algunes parts refetes. La part superior s'utilitza com a terrassa i està aïllada de les humitats.
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Observacions protecció:	Les muralles de Sant Quirze corresponen a un patrimoni desconegut per la major part de la població,. Caldria documentar de manera exhaustiva els trams conservats com aquest o el darrere de les cases del carrer del Pont i carrer Torelló, enumerar els elements, dibuixar la seva antiga traça, realitzar intervencions arqueològiques en els trams on s'ha perdut i elaborar una proposta de declaració del recinte de

muralles i la seva àrea d'influència així com la redacció d'un projecte de conservació, manteniment i restauració dels trams que més bé es conserven com és aquest. Caldria mirar la qualificació del sol dels entorns per fer-ho com a parc urbà i així salvar la imatge que encara es té d'aquest recinte. Finalment caldria donar un número d'inventari de la generalitat de Catalunya ja que al tractar-se de fortificacions tindrien la categoria de BCIN (Béns Culturals d'Interès Nacional) pel Decret de 22 d'abril de 1949 o Decret dels castells, tot i què la Generalitat no les té inscrites com a tals.

Número inventari Sí. IPA. Núm. 23781

Generalitat i altres inventaris

Accés Restringit

Ús actual: Residencial

Titularitat Privada

Titular: 5813002DG3651S0001QR

Autoria de la fitxa Pere Cascante Torrella

Data de registre de la fitxa: ds., 01/07/2023 - 16:41

Descripció

Es tracta d'una imponent construcció que sobresurt de la línia de la façana dels murs que sostenen els horts de les cases que miren a la Plaça Major (núm.9, 10, 11, 12, 13, 14 i 15) coincidents amb la traça de les antigues muralles de la vila i vinculada amb una antiga torre de defensa i flanqueig. Presenta una planta més aviat quadrangular completament massissa i amb una notable alçada de Planta baixa i dues plantes. La base és en talús i l'aparell és de còdols de riu mal treballats i escairats, units amb morter de calç i formant filades més aviat regulars i horitzontals. Les cantonades són de carreus de pedra més ben treballada i de tipus calcari. La part superior ha estat sobrealçada amb un aparell més tosc i fragments de maó a trenca-junt i val a dir que algunes parts estan emmascarades a sota d'un arrebossat modern. S'hi endevinen els vestigis d'algunes espitlleres paredades. Aquest element de notable volum salva el fort desnivell que existeix entre les cases que miren al Ter i la cota de les cases amb façana a la Plaça Major. Tot i així sembla que hauria fet les funcions de reforç.

Història

De fet les notícies més antigues les tenim en els anys 887 i 898 quan el comte Guifré el Pelós va dotar amb el consentiment del bisbe Gotmar de Vic , els delmes i les primícies de les parròquies i masos de Santa Maria i Sant Quirze, al monestir de Sant Joan de Ripoll, anomenat més tard com a Sant Joan de les Abadesses. Segons Monsalvatge el 898 el bisbe Gotmar va consagrar les esglésies de Sant Quirze i Santa Maria de Besora que l'abadessa Emma havia reedificat. Aquest fet va provocar que l'església de Sant Quirze estigués sota la jurisdicció del monestir i fos aquest mateix l'encarregat de nomenar els rectors, cobrar delmes, tributs...Aquest fet donaria origen a l'església, el cementiri i possiblement una petita sagrera organitzada als entorns dels carrers de l'església, plaça Major i carrer església tenint una forma més aviat ametllada i centralitzada al voltant de l'edifici religiós.

Temps després i en concret als anys 1262, 1263, 1372, 1402 i 1443 es documenten diversos actes de vassallatge entre els senyors de Besora i el monestir de Sant Joan en referència als tributs cobrats i la seva reconeixença i vassallatge a l'abat de Sant Joan. En els fogatges de 1372 s'esmenta la presència d'uns 25 masos i el pagament d'un seguit de tributs al monestir. No obstant això i tenint present que la vila estava en plena pesta negra havia experimentat una evolució entre el nord i el sud allargant el perímetre de l'antiga sagrera pels extrems ja que seguia la traça de l'antic camí ral. Possiblement es desenvoluparen els eixos carrer de Torelló, carrer del Pont, carrer de la plaça i la mateixa plaça que es situà a la part central aprofitant els límits de l'antiga sagrera i esdevenint el punt neuràlgic del mercat. Per la part de llevant es formà el carrer dels Patis i tot el conjunt es va tancar darrere un recinte de muralles reforçat per torres i amb tres portals; el de Torelló a migdia, el del pont a tramuntana que comunicava amb el "mal pas" i el pont damunt del Ter erigit el segle XIV i finalment a llevant el portal de l'església. Fruït d'aquesta puixança es va erigir la casa del comú amb la llotja de comerç i segles més tard la casa de la confraria. La puixança econòmica i el poder del mercat i del comerç provocaren que algunes famílies habitessin a la plaça Major com a símbol del seu status.

Entre el 1401 i 1402 hi ha un cens on s'hi esmenten unes 36 famílies . El 1519 consten un total de 29 famílies i el 1553 ja n'hi ha un total de 40. Aquest increment possiblement seria provocat pel desenvolupament de les activitats tèxtils i manufactureres, l'aparició de telers, gremis i una gran quantitat de paraires. Tant és així que el 1626 hi havia un total de 493 persones. Posteriorment el 1686 Sant Quirze ja tenia 90 famílies al poble i 10 als masos. El 1741 es passà a un total de 265 cases juntament amb Montesquiú. Testimonis d'aquests afers en caldria destacar l'allargament del carrer de Torelló fins al denominat "mal pas" situat al costat del pont damunt del riu Ter i també l'aparició del carrer de les Roques. Fora d'aquest nucli hi hauria el molí vell situat a prop de la desembocadura de la riera de la Foradada i també el molí nou o molí bataner situat a la zona de Cal Trinxet.. L'increment es reflecteix el 1782 on a Sant Quirze hi havia un total de 180 cases; 515 adults i 250 menors. Finalment el cens de 1846 Sant Quirze constava de 168 famílies i 774 persones. No cal dir que la majoria de les cases eren intra muralles de manera que la imatge de la vila era similar a la d'un castell medieval degut a que havia crescut portes endins. Durant tots aquests anys s'havia aixecat l'hospital dels pobres, la casa de la confraria, la capella de la confrari ai s'havia anat urbanitzant el carrer dels patis que tal i com diu el seu nom era un espai ocultat per patis i hortes de les cases amb façana al carrer del Pont.

Bibliografia

PLADEVALL I FONT, ANTONI (1972). L'antic terme feudal de Besora i les seves parròquies de Sta Maria i St. Quirze. Programa de la Festa Major. Ajuntament de Sant Quirze, 1972.

PLADEVALL I FONT, ANTONI (1995). Els mil cent anys de l'existència de Sant Quirze de Besora. Programa de la Festa Major. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

SERRALLONGA URQIDI, JOAN (1998). Sant Quirze de Besora de 1714 a l'actualitat. Elmo editorial. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

DDAA. (2010). Sant Quirze de Besora. El retrat. Una mirada al passat. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

AMQ- Limitaciones i Amillaramiento Sant Quirze de Besora 1862.

ACM: Censos 1401, 1402, 1519, 1686, 1741, 1782 i 1846

